

«Η ΕΙΡΗΝΗ ΕΧΕΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» Με μυαλό κοφτερό καν ανάλογο λόγο, ο Χρήστος Χωμενίδης δεν

Media: BEAUTE Page: 20-21 Published at: 30-06-2022
Author: Surface: 1110.97 cm² Circulation: 0
Subjects:

POST IT

«Η ΕΙΡΗΝΗ ΕΧΕΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ»

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ

Με μυαλό κοφτερό και ανάλογο λόγο, ο Χρήστος Χωμενίδης δεν σε αφήνει ποτέ να πληξείς, τόσο όταν γράφει όσο και όταν μιλάει. Είναι μια λαμπρή προσωπικότητα, που δεν μασά τα λόγια του, παθαίνεται, ενώ παράλληλα παραμένει ευγενής και φιλικός με τον συνομιλητή του. Το Βραβείο Ευρωπαϊκού Μυθιστορήματος, που κέρδισε πρόσφατα για το βιβλίο του «Νίκη», άνοιξε ακόμα περισσότερο τους ορίζοντες της συγγραφικής δημιουργίας του.

Η λέξη Νίκη είναι εμβληματική για τον ίδιο, καθώς είναι το όνομα της μητέρας και της κόρης του. Στο ομώνυμο βιβλίο του, που εξελίσσεται με φόντο ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής ιστορίας του 20ού αιώνα, αυτό της Κατοχής και του Εμφυλίου, η έννοια της νίκης παίρνει πολλαπλές αποχρώσεις. Με ανοιχτά τα πεδία των μαχών στη γειτονική μας Ουκρανία, με την έννοια της νίκης να γίνεται από ζητούμενη έως τρομακτική, ο Χρήστος Χωμενίδης παίρνει θέση και είναι και αυτή τη φορά καιρός. Θα έγραφε ένα βιβλίο με θέμα τον πόλεμο και με αίτημα την ειρήνη;

«Πριν από τις 24 Φεβρουαρίου για να έχεις μια εμπειρία πόλεμο έπρεπε να ταξιδέψεις ως την Υεμένη ή την Αφρική, σε μέρη όπου σήμερα συμβαίνουν πόλεμοι και σκοτώνονται άνθρωποι, δυστυχώς. Πλέον, ο πόλεμος είναι σχεδόν στην πόρτα μας. Αν αποφάσιζα να ασχοληθώ με αυτό το θέμα, θα όφειλα στον εαυτό μου και στην τέχνη μου, αλλά και στο βιβλίο που θα προσπαθούσα να γράψω, να βρεθώ εκεί όπου συμβαίνει. Αν γράφεις για τον πόλεμο και αυτός συμβαίνει 1.500 χιλιόμετρα από την πόρτα σου, είναι στοιχειώδες να βρεθείς εκεί. Δεν μπορείς να νιώσεις πώς είναι από τις εικόνες που διαδέχονται η μία την άλλη στην τηλεόραση. Κατά συνέπεια, ό,τι και αν γράφεις θα είναι αυθαίρετο. Εκτός και αν μιλάμε για έναν πόλεμο σε εντελώς άλλο χωροχρόνο και εποχή, για τον οποίο ούτε οι σύγχρονοί σου έχουν ιδέα, άρα ακροβατείτε μαζί, συγγραφείς και αναγνώστες. Θα πήγαινα στην Ουκρανία και για έναν άλλο λόγο. Πιστεύω ακράδαντα στο δίκαιο αυτού του λαού. Θεωρώ ότι αυτό που του συμβαίνει είναι προσβολή για όλη την ανθρωπότητα και τις αξίες μας».

Τι οδήγησε σε αυτόν τον πόλεμο;

Έχω την αίσθηση ότι έχουμε μια σύγκρουση ανάμεσα σε δύο αντιλήψεις. Η μία είναι αυτή που εκφράζει ο Πούτιν ότι μια μεγάλη δύναμη δικαιούται να έχει δορυφορικά κράτη γύρω της, τα οποία θα βρίσκονταν σε καθεστώς επικυριαρχίας και άρα μπο-

ρεί να επιβάλλει κόκκινες γραμμές, να απαγορεύει και να τη χρησιμοποιεί ως μαξιλαράκι. Η άλλη αντίληψη είναι ότι κάθε λαός έχει το δικαίωμα να λαμβάνει δημοκρατικά τις αποφάσεις του για το παρόν και το μέλλον του. Αυτές οι δύο αντιλήψεις πιστεύω ότι συγκρούονται. Η Ουκρανία είναι μια επανάληψη της αφήγησης των γεγονότων που μας διδάσκουν στάση ζωής, γιατί βρίσκονται στον σκληρό πυρήνα της ψυχής ειδικά ημών των Ελλήνων. Είναι ένας μικρός λαός, αδύναμος, που δεχεται επίθεση από μια ισχυρότατη πολεμική μηχανή, από ένα τέρας πολεμικής ισχύος τόσο μεγάλο, που θεωρούσαμε όλοι στην αρχή ότι είναι χαμένο το παιχνίδι, ότι είναι θέμα ελάχιστου χρόνου η κατάκτησή του. Αποδεικνύεται ωστόσο ότι στο πεδίο της μάχης δεν παίζουν τον καθοριστικό ρόλο οι αριθμοί, τα όπλα, η πολεμική υπεροχή, αλλά η υπαρξιακή ανάγκη των ανθρώπων να είναι αυτεξούσιοι, να χαράζουν μόνοι τους την πορεία τους και να υπερασπίζονται τους βουμούς και τις εστίες τους. **Πόσο μας επηρεάζει ως χώρα αυτός ο πόλεμος;**

Πρόκειται για μια πολύ δυσάρεστη εξέλιξη, που προφανώς ανατρέπει τους σχεδιασμούς, τις προοπτικές, τις ελπίδες μας για το άμεσο μέλλον της χώρας μας. Πριν από κάποιους μήνες θα έλεγα πως η Ελλάδα με το τέλος της πανδημίας έχει ξεπεράσει την τόσο δύσκολη περίοδο των δέκα τελευταίων ετών και μπαίνει σε αυτό που λέγεται ανάπτυξη. Ο πόλεμος όμως στην Ουκρανία ανατρέπει ολότελα αυτή την προοπτική. Όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο, τόσο κοντά μας, δεν είναι ηθικά δυνατόν να κάνουμε το κορόιδο ή να σφυρίζουμε κλέφτικα ή να νοιαζόμαστε μόνο για την πάρτη μας. Νομίζαμε ότι έχουμε μπει σε μια άλλη, μεταμοντέρνα εποχή, όπου οι πόλεμοι θα είναι ψηφιακοί. Δεν μπορούσαμε να φανταστούμε ότι τα 15χρονα παιδιά θα πρέπει να πάρουν τα όπλα για να υπερασπιστούν την αλιάντα που παίζουν στη γειτονιά τους. Είναι ένας πολύ κλασικός πόλεμος. Βέβαια, από πίσω υπάρχει μια καταπληκτική τεχνολογία, που όμως έχω την εντύπωση ότι την αξιοποιούν πολύ καλύτερα οι Ουκρανοί, παρά οι Ρώσοι. Έτσι κι αλλιώς, το μεγάλο πλεονέκτημα των Ουκρανών είναι ότι ξέρουν ακριβώς για ποιο λόγο πολεμούν. Πιστεύουν ότι ακόμα και η θυσία της ζωής τους αξίζει τον κόπο, ενώ τα καμμένα τα παιδιά από τη Ρωσία δεν ξέρουν.

Ποια είναι η εικόνα που έχει γράψει μέσα σας από τον πόλεμο στην Ουκρανία;

Η πρώτη εύκολη απάντηση είναι ότι μου έχει μείνει η υποδειγματική στάση της ηγεσίας των Ουκρανών. Δεν έφυγαν, δεν κρύφτηκαν. Ο πρόεδρος Ζελένσκι ανατρέπει τελείως την εικόνα που είχαμε για τους προέδρους. Επίσης, η απaráμιλλη ανδρεία, η γενναιότητα που ουκρανικού λαού.

Το κοινό έχει την ευκαιρία να μάθει την αλήθεια σε σχέση με τους πολέμους που κατά καιρούς μαστίζουν την ανθρωπότητα;

Μαθαίνουμε ό,τι μας δίνουν ως πληροφορία. Πιστεύω όμως ότι η ουσία επικοινωνείται. Σε πολύ αδρές γραμμές ξέρουμε τι συμβαίνει. Τις λεπτομέρειες, το τι παίζεται κάτω από το τραπέζι, θα το μάθουμε αργότερα ή ποτέ.

Πόσο επιτακτική είναι στην εποχή μας η ειρήνη;

Η ειρήνη είναι το επιτακτικότερο αίτημα, αλλά έχει μια ουσιαστική προϋπόθεση, τη δικαιοσύνη. Η ειρήνη είναι βεβαίως η ιδεώδης κατάσταση, αλλά δεν μπορεί να παραβλέπεις ότι αν έχει χριστεί πάνω σε μια τρομακτική αδικία, αυτό δεν είναι το επιθυμητό. Άρα, η ειρήνη είναι το σπουδαιότερο αγαθό, μόνο που αυτή προηγείται η δικαιοσύνη.

Το θέμα των προσφύγων, που χάνουν τη ζωή και την περιουσία τους, αξίζει την έννοια της προσφοράς και της αλληλεγγύης των άλλων ανθρώπων;

πών που δεν εμπλέκονται άμεσα;

Το ουκρανικό πρόβλημα μας έχει ευαισθητοποιήσει πάρα πολύ. Ευχόμεστε ολόψυχα οι πρόσφυγες να γυρίσουν στην πατρίδα τους. Να δημιουργηθούν και πάλι τέτοιες συνθήκες στη χώρα τους, ώστε η παρουσία τους σε άλλες χώρες να είναι για εκείνους ένα πολύ δυσάρεστο διάλειμμα. Πιστεύω ότι όσο είναι εδώ, οι άνθρωποι αυτοί μπορούν να βοηθήσουν πολύ την ελληνική οικονομία, όπως συνέβη κατά τη δεκαετία του '90 με την εισροή των Αλβανών.

Ο ελληνικός λαός έχει ενσυναίσθηση, μπαίνει στη θέση του πρόσφυγα;
Δεν μπορώ να μιλήσω γενικά για τον λαό. Βλέπουμε περιπτώσεις καταπληκτικής ευαισθησίας και αρωγής, βλέπουμε όμως και... γαϊδούρια. Έτσι γίνεται πάντα.

Υπάρχει η άποψη ότι σε δύσκολους καιρούς το κοινό ευαισθητοποιείται παραπάνο. Ισχύει αυτό;

Δεν έχουμε ζήσει τα καλύτερα χρόνια τελευταία και έρχονται και χειρότερα. Μπορεί κάποιος να πει ότι εντάξει όλα αυτά με την Ουκρανία, αλλά εμένα μου διέλυσε την καθημερινότητα, στον βαθμό που ακρίβυνε πάρα πολύ η ζωή. Έχει δίκιο και αυτός, αλλά δεν έχει καταλάβει ότι το δίκιο του είναι πολύ εγωιστικό. Δεν έχει αντιληφθεί τι διακυβεύεται και γιατί πρέπει να είμαστε στο πλευρό των Ουκρανών. Ότι αν φερόταν διαφορετικά και αποδεχόταν ως τετελεσμένη την υπεροχή του Πούτιν και του Κρεμλίνου, μπορεί να απέφυγε κάποια ζόρια, αλλά θα έχανε την ψυχή του.

Η λέξη Νίκη είναι συμβολική για σας, καθώς είναι το όνομα της μητέρας και της κόρης σας, αλλά και η νίκη ως ζητούμενο πόσο σας κινητοποιεί;

Ως όνομα με κινητοποιεί προφανώς πολύ. Ως έννοια η νίκη, το να τα καταφέρεις με εκκινεί σαφώς, αλλά ένας φίλος μου είχε πει πριν από πολλά χρόνια και το έχω σαν πυξίδα ζωής: «παίξε σωστά και χάσε». Η νίκη είναι το ζητούμενο, αλλά το ευ αγωνίζεσθαι είναι ακόμα πιο σημαντικό.

Το Βραβείο Ευρωπαϊκού Μυθιστορήματος για το βιβλίο σας «Νίκη» άνοιξε νέους δρόμους, αλλά και ίσως ακόμα μεγαλύτερες απαιτήσεις;

Εγώ σκάβω είμαι σε ένα ορυχείο και προσπαθώ να βρω πολύτιμους λίθους και μεταλλεύματα, προχωράω, δοκιμάζομαι, ταλαιπωρούμαι... Καταρρέουν καμιά φορά οι σήραγγες που έχω ανοίξει, είναι μια διαρκής πάλη η γραφή, είτε με βραβείο είτε χωρίς. Το βραβείο αποτελεί μια εκ των υστέρων αναγνώριση. Η μεγαλύτερη αναγνώριση είναι η αγάπη του κόσμου. Αυτό που με κάνει όμως πιο χαρούμενο απ' όλα είναι όταν περπατάω στον δρόμο και κάποιος με χαιρετάει όχι επειδή με έχει δει στην τηλεόραση, αλλά επειδή έχει διαβάσει κάτι δικό μου. Αισθάνομαι την υποχρέωση και βαθύτατη επιθυμία να κατανοώ τον κόσμο και να τον απλώνω στα βιβλία μου.

Το τελευταίο σας βιβλίο, «Ο Τζίμης στην Κυψέλη», είναι εντελώς διαφορετικό και έχει ως κεντρικό του ήρωα έναν άντρα παλαιάς κοπής, τον Τζίμη. Τι θέλετε να περάσετε στο αναγνωστικό σας κοινό αυτήν τη φορά;
Πράγματι, είναι εντελώς διαφορετικό βιβλίο, καθώς δεν θα έγραφα ποτέ τη συνέχεια της «Νίκης», τη «Νίκη Νο 2», επειδή βραβεύθηκε. Με ενδιαφέρει να δείξω τη ζωή από μια άλλη πλευρά. Το θέμα είναι να σε συνεπαίρνει εσένα τον ίδιο αυτό που κάνεις, στην προκειμένη περίπτωση η διαδικασία της γραφής. Αγαπώ πολύ τον Τζίμη ως χαρακτήρα και ως ήρωα. Σημαδεύει την εποχή μας, μολονότι δεν ανήκει σε αυτήν. Είναι η επιβίωση μιας άλλης εποχής που χάνεται. Είναι νοσταλγικός, αν και ο ίδιος απορρίπτει τη νοσταλγία. Μας δείχνει πως η ζωή η ίδια και ο τρόπος με τον οποίο κρίνεται από τους άλλους, αλλάζει ραγδαία. Κάποιος που θα δει τον Τζίμη φορώντας τα γυαλιά της πολιτικής ορθότητας θα πει ότι είναι ένα απολίθωμα μιας άλλης εποχής. Αυτή όμως η άλλη εποχή δεν είναι μακριά. Είναι ένας άνθρωπος της περασμένης 15ετίας, ο οποίος όχι μόνο αργεί να προσαρμοστεί, αλλά αργεί να αντιληφθεί πόσο έχουν αλλάξει τα πράγματα. Έχω στοιχεία του Τζίμη, όπως και όλων των ηρώων μου.

Γράφετε ήδη το επόμενο βιβλίο σας και τι θέμα έχει;

Γράφω ήδη το επόμενο μυθιστόρημα και είμαι πολύ χαρούμενος γι' αυτό. Αν δεν γράφω δεν είμαι χαρούμενος. Είμαι ευτυχής να γράφω.

Ποια φράση σας εκφράζει απόλυτα; Θέλω άρα υπάρχει. •